

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ “ХРИСТО СМИРНЕНСКИ”

гр. Червен бряг, ул. „Паисий” № 37-39; тел.: 06 59 /9 20-29

e-mail: ou_smirnenski2@abv.bg

УТВЪРЖДАВАМ: НЕЛИ ДОШМАНОВСКА

Директор на ОУ „Христо Смирненски“

гр. Червен бряг

УЧИЛИЩНА ПРОГРАМА

за превенция на ранното напускане
на образователната система

Основно училище "Христо Смирненски"

град Червен бряг

учебна 2022/2023 година

I. Въведение.

Програмата за превенция на ранното напускане е основен инструмент за планиране на дейностите по задържане на учениците в училище..

Настоящата програма е в съответствие с целите, залегнали в националните политики по превенция на ранното напускане на образователната система и комплекса от мерки на правителството в областта на образованието и социално-икономическото развитие.

Водещи стратегически документи при изготвяне на училищната програма на ОУ „Христо Смирненски“ за превенция на ранното напускане на образователната система са:

1. ЗАКОН ЗА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО И УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ
2. СТРАТЕГИЧЕСКА РАМКА ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБРАЗОВАНИЕТО, ОБУЧЕНИЕТО И УЧЕНЕТО В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ (2021 - 2030)
3. КОНВЕНЦИЯТА ЗА БОРБА СРЕЩУ ДИСКРИМИНАЦИЯТА В ОБЛАСТТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО;
4. НАРЕДБА ЗА ПРИОБЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ;
5. НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЯ ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА БЕДНОСТТА И НАСЪРЧАВАНЕ НА СОЦИАЛНОТО ВКЛЮЧВАНЕ ДО 2020 Г.
6. ОБЛАСТНИ И ОБЩИНСКИ СТРАТЕГИЧЕСКИ МЕРКИ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ ОТ ОТПАДАНЕ.

В Стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2013–2020), преждевременното напускане на училище е дефинирано като сложно явление, което оказва сериозно влияние върху индивидуалните съдби на пряко засегнатите и благосъстоянието на техните семейства, върху възможностите за развитие на техните общности и върху цялостното социално-икономическо развитие на една страна в средносрочен и дългосрочен план. Превенцията и преодоляването на проблема изисква интегрирана политика и ангажираност на всички сектори и институции, свързани с образованието и с личностното и професионалното развитие на децата и младите хора в България. Необходими са широко обхватни мерки, насочени към осигуряване на: успешен преход между различните степени на образование, гъвкави и успешни възможности за преждевременно напусналите да продължат обучението си в системата на училищното образование с цел придобиване на ключови компетентности, разнообразни форми на обучение, признаване и валидиране на резултати от неформално обучение и информално учене, добра координация между институциите от няколко различни сектора на всяко ниво на управление – национално, регионално, местно и училищно. Един от факторите за преждевременно напускане на образователната система наложи въвеждането на единен механизъм за противодействие на училищния тормоз, който има за цел да подпомогне училищата в усилия им за справяне с това явление.

Рискове:

Преждевременното напускане на училище води още до нарастване на рисковете от социално изключване, застрашава сигурността и стабилността на обществото и е предпоставка за влошаване на качеството на живот на сегашното и на следващите поколения. Здравният статус и достъпът до ресурси и услуги, които могат да осигурят по-добър стандарт и продължителност на живота в добро здраве и благосъстояние, са в пряка зависимост от получената по-висока степен на образование. Посочените последствия са показателни за мащаба и степента на негативното влияние на преждевременното напускане на училище върху индивидуалните съдби на пряко засегнатите и благосъстоянието на техните семейства, върху възможностите за развитие на техните общности и върху цялостното социално-икономическо развитие на страната в средносрочен и дългосрочен план, поради което данните за дела на преждевременно напусналите образователната система в България не трябва да успокояват, а да насърчават изпълнението на всеобхватна и интегрирана политика за превенция на явлениято, както и за неговото преодоляване там, където съществува.

II. Цели на програмата

1. Създаване на подкрепяща среда за задържане на учениците в училище;
2. Идентифициране на рисковите фактори за преждевременно напускане на образователната система и ограничаване на последиците от тях;
3. Създаване на положителни нагласи към учебния процес.

С изпълнението на целите на програмата се очаква да бъдат постигнати следните резултати:

1. Приложен единен комплекс от политики, планове и мерки на училищно ниво, съответстващи на националните и основаващи се на системно наблюдение, анализ, оценка, редовна отчетност и прозрачност, от които да произтичат коригиращи действия, развиване на ресурси и насочване на въздействието съобразно установените потребности;
2. Подобри резултати от обучението, измерени от НВО и регионални оценявания, и осигурена подходяща образователна подкрепа за развитието на всеки ученик, включително на ученици от уязвими етнически общности и на ученици със специални образователни потребности;
3. Задържане на нивото на отпаднали ученици от училището чрез редовното посещаване.

III. Принципи на училищната програма за превенция на отпадането на ученици от училището

Училищната програма за превенция на отпадането на ученици се базира на основни принципи на включващото образование:

1. Всяко дете има право на образование и трябва да има равен достъп до образование.
2. Всяко дете може да учи и да се възползва от предимствата, които образованието дава.
3. В образователния процес не се допуска дискриминация, основана на раса, народност, пол, етническа принадлежност, социален произход, вероизповедание, обществено положение, увреждане или друг статус.
4. Възгледите и мнението на детето трябва да бъдат взети предвид при неговото участие в училище. Детето следва да бъде стимулирано да участва активно в образователния процес.

IV. Идентифициране на рисковите фактори за преждевременно напускане на ученици от училище:

1. Недостатъчно грижи и заинтересованост от страна на родителите, негативно отношение към образованието на родителите и/или детето.
2. Липса на ефективни санкции за родителите.
3. Нисък жизнен стандарт на част от населението в резултат на продължителна безработица.
4. Проблеми в семействата, водещи до отпадане на деца от училище.
5. Липса на достатъчно финансови възможности в училище за подкрепа на застрашени от отпадане ученици по социални причини.
6. Липса на подкрепяща среда, която да замени липсата на грижа от страна на родителите.
7. Миграционни процеси, честа смяна на местопребиваването.
8. Негативно влияние на средата - на улицата/приятелския кръг.
9. Липсата на мотивация сред семейства от ромския етнос за продължаване на образованието в гимназиален етап

V. Основни рискови групи

1. Деца от малцинствени групи;
2. Деца от социално-слаби семейства;
3. Деца, отглеждани от един родител;
4. Деца-сираци, отглеждани от близки или роднини;
5. Деца, лишени от родителска грижа;
6. Деца от семейства с нисък образователен статус, без приоритети при образованието на децата им;
7. Деца, трудно усвояващи учебния материал, с образователни дефицити;

8. Деца от семейства, които често сменят своето местоживееене;
9. Ранно встъпване в брак.

VI. Причините за отпадане от училище:

Причините за преждевременното напускане на училище могат да бъдат класифицирани в няколко основни категории:

1. Социално-икономически причини
2. Образователни причини
3. Психологически
4. Причини, свързани със здравния статус

➤ Социално-икономически причини:

- слаб интерес към учебния процес и произтичащото от него желание/нежелание да се посещава училище;
- ниските доходи - невъзможност за покриване на разходите;
- поради задължение да гледа по-малкия си брат/сестра;
- използване на детето, не посещаващо училище като трудов ресурс (подпомага формирането на семейния бюджет или участие в домакинската работа.);
- миграция на родителите – в последните години този проблем се изостри. Често децата на мигриралите родители в Западна Европа биват оставяни при баби и дядовци или други свои роднини, които нямат особен ангажимент към тяхното образование. В последно време се засили тенденцията родителите да вземат със себе си децата си в чужбина – за месеци или за години;
- по-ранното стъпване в брак.

Етнокултурната среда на детето/ученика оказва съществено влияние. Различните етнически групи имат своите особености и традиции, които също трябва да бъдат отчетени. За някои родители от етническите малцинства образованието на децата им е на едно от последните места в ценностната им система.

➤ Образователните причини:

- наличието на съществени затруднения при усвояването на учебния материал;
- слабия интерес към учебния процес и произтичащото от него нежелание да се посещава училище;
- наличие на конфликтни взаимоотношения със съучениците и/или учителите и др.;
- липса на наличие и ефективност на предучилищна подготовка;
- качество и сложност на учебното съдържание;
- по-ниска ценност на образованието.

➤ Психологически причини:

- чувство за неуспех;
- отчуждение от натрупания училищен опит, неувереност в себе си;
- самовъзприемане: „нямах късмет“;
- усещане за ограничен контрол върху събитията.

➤ Причини, свързани със здравния статус:

В контекста на политиките за развитие на приобщаващото образование продължава тенденцията за интегриране на децата със специални образователни потребности в общообразователните училища. Рисковете за преждевременното напускане на училище са свързани с недостатъчна подготовка на детските градини и училищата за приобщаване на тези деца. Тук се включват и всички фактори на

материалната база, образователната среда, човешките и финансовите ресурси, които не отговарят на изискванията за прилагане на принципите на приобщаващото образование.

VII. Предложения за нови форми и методи за работа с ученици, застрашени от преждевременно отпадане от училище.

1. Прилагане на нови подходи в работата с родителите – алтернативни родителски срещи, активно включване в общи дейности, родителите-партньори на училището.

2. Установяване на ефективен диалог училище - външни институции, имащи отношение по проблема / МКБППМН, ДСП, отдел „Закрила на детето“, ДПС при РУ – Червен бряг/.

3. Индивидуална работа от страна на учители, класни ръководители, педагогически съветник, психолог със застрашените от отпадане ученици.

4. Работа по развитието на класа като екип, преодоляване на обособяването по етническа паралелка на децата.

5. Ангажиране на Ученическия съвет с дейности за превенция на преждевременното напускане на училище.

6. Създаване на форми на работа по интереси; кръжоци (според желанията на децата), реализирани съвместно от учители и родители на доброволен принцип.

7. Организиране на различни конкурси и училищни инициативи, както и участие в общински и областни състезания и олимпиади.

8. Участие в проекти и национални програми, финансиращи извънкласни и извънучилищни дейности.

9. Подобряване на системата за провеждане на консултации.

10. Възможност за чести срещи с представители на различни институции, външни на училището.

11. Оптимизиране и обогатяване формите за организиран спорт, туризъм и отдих.

12. Засилване обучението по гражданско и здравно образование чрез беседи, срещи и интерактивни дейности.

13. Осигуряване на ресурсно подпомагане на учениците със СОП.

14. Своевременно информиране на родителите за отсъствията и успеха на учениците

15. Популяризиране на добрите постижения на учениците на училищни празници и извънкласни мероприятия.

16. Организиране на допълнително обучение по учебни предмети, по които ученици срещат затруднения.

17. Реинтеграция на отпаднали ученици в училище и прилагане на механизми за превенция на повторно отпадане, вкл. чрез привличане на помощници на учителя.

18. Идентифициране на деца с изявени дарби, които да бъдат мотивирани да развиват своята дарба чрез допълнителни занимания.

19. Стимулиране чрез материална подкрепа на талантливите деца, чрез предоставяне на материали и пособия, необходими за развитие на дарбата на деца от социално слаби семейства.

Постигането на определените цели и очакваните резултати ще бъде наблюдавано и измерено чрез количествените индикатори към всяка конкретна мярка.

VIII. План за изпълнение на програмата

Мерки за реализиране на политиките	Отговорник	Срок за изпълнение	Индикатори
I. МЕРКИ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕТО			
1.1. Осигуряване на позитивна образователна среда - училищен климат, атмосфера на взаимоотношения, управление			
1.1.1. Разработване и реализиране на мерки за проследяване на преместването и отсъствията на учениците/ежемесечни справки, писма/	Зам.-директорите по УД	2022/2023	Бр. отсъствия Бр. преместени ученици
1.1.2. Инициране на информационна кампания за намаляване на риска от преждевременно напускане на училище чрез изработване на табла и брошури	Пед. съветник	2022/2023	Брой табла Брой брошури
1.1.3. Повишаване интереса на учениците към работата в екип чрез участие в училищни кампании, събития, отбелязване на важни дати. /Деня на Земята, Състезания на различни теми, ХИВ-кампания, Ден на розовата фланелка и др./	Учители в начален етап Уч-ли по БЗО Уч-лите по ХООС	2022/2023	Бр. проведени кампании Брой участвали ученици
1.1.4. Планиране и осъществяване на контрол за редовно вписване на отсъствията на учениците в електронните дневници, точно и коректно подаване на данните за отразяване в НЕИСПУО	Директорът Зам.-директорите	2022/2023	Брой извършени проверки
1.1.5. Планиране и осъществяване на контрол върху спазването на задълженията на класните ръководители съгласно ЗПУО при анализ и оценяване на рисковите фактори за отпадане на ученици – ученици с обучителни трудности, лоша дисциплина, отсъствия, предприемане на превантивни мерки и при необходимост набелязване на нови мерки от класните ръководители	Директорът Зам.-директорите по УД, класни ръководители	2022/2023	Брой извършени проверки Брой проверени обекти
1.1.6. Изготвяне на регистър на ученици, застрашени от отпадане и мерки за работа с тях: -изготвяне на списък -изготвяне на карта за всеки ученик	Кл. ръководители Педагогическия съветник	До 30.11.2022	Изготвен 1 бр.регистър Бр.карти
1.1.7. Работа по Национални програми и проекти като мярка за осигуряване на качествено образование и превенция на отпадащите ученици	Директорът Комисия за популяризиране на дейността	2022/2023	Брой НП Брой проекти

	училището		
1.1.8. Пълноценно използване на възможностите за организиране на извънкласни и извънучилищни дейности, обхващане на учениците в групи за занимания по интереси			
1.1.9. Повишаване на броя на учениците, обхванати в целодневната организация на учебния ден.	Кл.ръководители	2022/2023	Брой обхванати ученици към момента
1.1.10. Организиране на извънкласни и извънучилищни дейности в групи за занимания по интереси – танцов състав, мажоретен състав, Вокална група и др. на основание Наредбата за финансиране на институциите от ПУО и Наредбата за приобщаващото образование.	Ръководителите на групите	2022/2023	Брой обхванати ученици
1.1.11. Осигуряване на допълнително обучение и допълнителни консултации на ученици с обучителни затруднения и на развитие на талантите на даровитите ученици.	Учители по учебни предмети	2022/2023	
1.1.12. Осигуряване на безплатен транспорт		2022/2023	
1.1.13. Планиране и провеждане на инициатива „Ученик без отсъствия“		2022/2023	
1.1.14. Допълнителна работа с ученици с проблемно поведение и осъществяване на консултации на ученици и родители	Педагогически съветник Психолог	2022/2023	
1.1. 15. Сключване на споразумение с родител	Кл.ръководители	2022/2023	
1.2 Повишаване на качеството на образованието като предпоставка за развитие на личността на всяко дете и ученик и предотвратяване на преждевременното напускане на училище			
1.2.1. Квалификация на педагогическите специалисти, насочена към идентифициране и справяне със случаите на риск от преждеременно напускане на училище „Развитие на толерантността”	Директорът	2022/2023	Брой обучени учители
1.2.2. По-голяма атрактивност на преподавания материал чрез електронни уроци, интерактивни методи, онагледяване, практическа насоченост	Учителите по учебни предмети	2022/2023	Бр.извършени проверки Брой проведени открити уроци
1.2.3. Планиране и реализиране на обучение, ориентирано към потребностите на всеки ученик - лично ориентиран подход	Учителите Психолог Логопед	2022/2023	
1.2.4. Анализиране на резултатите от обучението по отделните учебни предмети спрямо очакваните резултати и стандартите в учебните програми.	Учителите	2022/2023	Резултати от обучението

1.2.5. Анализ на движението на учениците и причини за напускането им	Зам.-директорите по УД	02.2023/ 07.2023	Брой напуснали ученици
1.2.6. Включване на педагогическите специалисти в екипите по Механизма за съвместна работe с институциите и в училищни екипи по превенция	Директорът Психолог		
1.3. Достъп до качествено образование за деца и ученици със СОП			
1.3.1. Подобряване възможностите за обучение на деца със СОП -осигуряване на допълнителна подкрепа -прилагане на единна методика за оценяване	Учителите, работещи с деца със СОП Ресурсните учители Педагогически съветник	2022/2023	Брой разработени ИОП
II.ПОЛИТИКИ ЗА ИНТЕРВЕНЦИЯ НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ			
2.1. Повишаване участието и ангажираността на родителите и обществеността			
2.1.1. Включване на родителската общност за повишаване на активността ѝ и сътрудничество с уч.ръководство	Директорът Зам.-директорите	2022/2023	Брой инициативи
2.1.2. Разчупване стереотипа на провеждане на родителски срещи	Директорът Зам.-директорите Кл.ръководители		Брой срещи
2.1.3. Сътрудничество с различни организации- МКБППМН, ДПС, Дирекция „Социално подпомагане”, отдел „Закрила на детето”;	Зам.директорите Педагог. съветник	2022/2023	Брой срещи
Прилагане на стратегии за повишаване на здравната и сексуалната култура. Превенция на ранните бракове.	Медицинско лице – фелдшер към училището		
2.2. Утвърждаване на индивидуално и групово наставничество			
2.2.1. Планиране на дейности в плана на класния ръководител, насочени към идентифициране на ученици в риск и индивидуалното им консултиране	Кл. ръководители	2022/2023	Брой проведени срещи
2.2.2. Инициативи за подпомагане на ученици в риск от техни съученици	Кл. ръководители	2022/2023	Брой инициативи
III.ПОЛИТИКИ ЗА КОМПЕНСИРАНЕ НА ЕФЕКТА ПРЕЖДЕВРЕМЕННО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ			
3.1. Отчет на дейностите и мерките по програмата	Зам - директор Педагогическия съветник	м.II.2023 м.VI.2023	Брой отчети